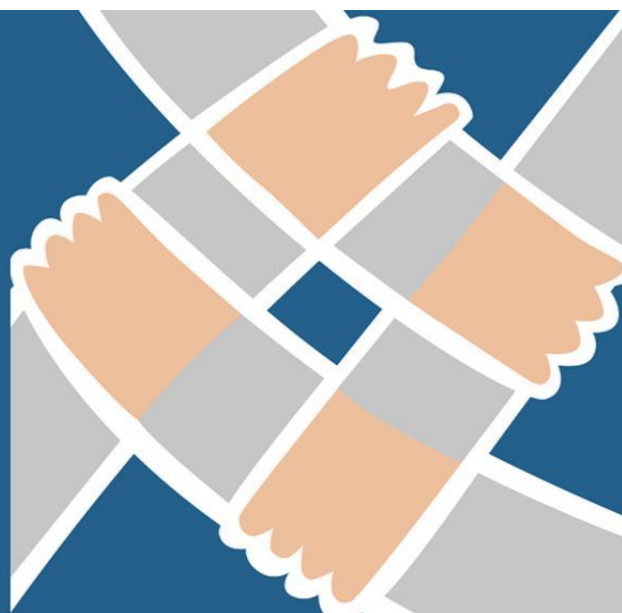

ANALIZA ZAGROŻEŃ BEZPIECZEŃSTWA I REALNYCH POTRZEB SENIORÓW W POWIECIE KĘTRZYŃSKIM

Razem
bezpieczniej
im. Władysława Stasiaka

Kętrzyn, 2023 rok

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Cel badania	3
3. Nota metodologiczna	4
4. Charakterystyka próby badawczej	5
5. Opis wyników badań	6
5.1. Problemy seniorów	6
5.2. Problemy i bezpieczeństwo w Powiecie Kętrzyńskim	7
5.3. Cyberbezpieczeństwo seniorów	9
6. Podsumowanie	10
7. Wzór kwestionariusza wykorzystanego w badaniu	12

**Razem
bezpieczniej**
im. Władysława Stasiaka

1. Wstęp

Potrzeba bezpieczeństwa jest jedną z podstawowych potrzeb człowieka, jej zaspokojenie jest więc konieczne, aby człowiek mógł się rozwijać, angażować w realizację wartości, które mogą jego egzystencji nadać sens, być twórczym i czerpać satysfakcję z życia.

Zagrożenia z jakimi mamy do czynienia we współczesnym świecie charakteryzują się dużą dynamiką. Oznacza to, że muszą być systematycznie monitorowane i analizowane. Przy omawianiu bezpieczeństwa lokalnego należy szczególnie podkreślić rolę, jaką odgrywa w życiu człowieka jego własne poczucie bezpieczeństwa.

Zmieniająca się obecnie struktura pokoleniowa pokazuje, że skala zjawiska starzenia się społeczeństwa znacznie wzrosła, co przy jednoczesnym spadku przyrostu naturalnego sprawia, że odsetek seniorów stale rośnie. Jest to m.in. skutkiem wydłużania się ludzkiego życia, postępu cywilizacyjnego i poprawy jakości życia.

Czynny udział osób starszych we wszystkich obszarach aktywności społecznej wiąże się z dostosowaniem wszelkiego rodzaju usług do potrzeb właśnie tej grupy wiekowej. W budowaniu stabilnego i bezpiecznego życia seniorów duże znaczenie ma wspólna troska i zbieżne działanie instytucji państwowych i organizacji społecznych, które na co dzień dostrzegają potencjał oraz potrzeby seniorów.

im. Władysława Stasiaka

2. Cel badania

Celem przeprowadzonych badań jest zbadanie świadomości społeczeństwa, dotyczącej zagrożeń płynących z cyberprzestępczości, a także ustalenie zagrożeń bezpieczeństwa i realnych potrzeb seniorów zamieszkujących Powiat Kętrzyński.

W badaniach skoncentrowano się na kwestiach:

- poczucie bezpieczeństwa osób starszych;
- zagrożenia, jakie zdaniem ludzi starszych mają wpływ na ich poczucie bezpieczeństwa,
- zagrożenia w świecie cyfrowym.

Analiza zagrożeń to wiedza, która pomaga nie tylko w identyfikacji zagrożeń bezpieczeństwa, ale także w podejmowaniu odpowiednich decyzji. Pomaga też rozwiązać zidentyfikowane problemy.

Mając powyższe na uwadze analiza badań posłuży do opracowania programów, dokumentów strategicznych Powiatu Kętrzyńskiego. Elementy te oraz aktywność społeczności lokalnej przyczynią się do eliminacji zagrożeń, znacznego ograniczenia wystąpienia zjawisk przestępczych oraz ograniczenia często ukrytych patologii charakterystycznych dla danej społeczności lokalnej.

Niniejszy raport zostanie opublikowany na stronie internetowej ww.pcprketrzyn.pl

3. Nota metodologiczna

Zgodnie z zapisami projektu *#BezpiecznyJuniorBezpiecznySeniorwPowiecieKętrzyńskim* realizowanego w ramach rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2022 – 2024 w miesiącu październiku 2023 r. przeprowadzono badania ankietowe wśród seniorów.

Zestawienie różnych punktów widzenia daje całościowy obraz sytuacji diagnozy problemów i potencjałów środowisk. Zaproponowane narzędzie ankietowe pozwoliło na zebranie w krótkim czasie dużej ilości informacji od osób reprezentujących zróżnicowane środowiska seniorów w Powiecie Kętrzyńskim.

Badania ankietowe są obecnie jedną z najbardziej popularnych empirycznych metod badań społecznych, w których do zbierania informacji od respondentów wykorzystuje się narzędzie w postaci kwestionariusza. Głównym celem ankiety jest uzyskanie określonego zestawu informacji od respondenta.

Przeprowadzone ankiety miały charakter anonimowy, wypełniane były jednocześnie przez daną grupę respondentów, audytorium w trakcie warsztatów adresowanych do seniorów.

Do badania użyto jednolitego kwestionariusza ankiety, przygotowanego, składającego się z 20 pytań merytorycznych oraz 4 pytań metryczkowych. Średni czas wypełnienia kwestionariusza wynosił ok. 13 minut.

Po zakończeniu badania przeprowadzono kontrolę całościowej realizacji próby oraz poprawności i kompletności danych w bazie odpowiedzi. Po procesie kontrolnym wyniki badania zostały poddane analizie ilościowej. Niniejszy raport stanowi podsumowanie wyników przeprowadzonych prac badawczych.

4. Charakterystyka próby badawczej

Włączanie w proces diagnozy przedstawicieli różnych środowisk jest jednym z podstawowych warunków dobrej diagnozy. Umożliwia bowiem przyglądanie się potrzebom w zakresie usług społecznych i potencjałom służącym ich zaspokajaniu z różnych perspektyw.

Ankiety przeprowadzono na próbie 100 respondentów – seniorów mieszkańców Powiatu Kętrzyńskiego.

W celu zapewnienia reprezentatywności próba została zważona przy uwzględnieniu następujących zmiennych: płeć, wiek, miejsce zamieszkania (miasto, wieś), stan cywilny.

Mając powyższe na uwadze ankietę przeprowadzono wśród:

- słuchaczy Uniwersytetu III Wieku w Kętrzynie,
- członków Kętrzyńskiego Stowarzyszenia Amazonki,
- członków klubu seniora „Złota Jesień” i „Pod Niedźwiadkiem,

W badaniu wzięło udział 85 kobiet i 15 mężczyzn. 17% respondentów to osoby zamieszkujące na wsi. Ankiety wypełniły 52 osoby w wieku 60-70 lat, 40 osób w wieku 71-80 lat oraz 8 osób w wieku powyżej 80 roku życia. Znaczący odsetek ankietowanych - 40 % stanowiły osoby owdowiałe, zaś 11% wolne.

im. Władysława Stasiaka

5. Opis wyników badań

5.1. Problemy seniorów

Respondenci na wstępie zostali poproszeni o podanie co dla Pani/Pana jako seniora - mieszkańca Powiatu Kętrzyńskiego stanowi największy problem? Zaproponowano 16 możliwości do wyboru, spośród, których badani wybierali maksymalnie 5. Najważniejszym problemem doskwierającym seniorom Powiatu Kętrzyńskiego jest utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów – 68 odpowiedzi, a zaraz potem utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych – 55 odpowiedzi. Ponadto 35 osób odpowiedziało, że boją się o swoje zdrowie w razie nagłego wypadku, ponieważ mieszkają same. Spośród 100 badanych 26 osób wskazało na utrudniony dostęp do podstawowej opieki medycznej.

Kolejnym ważnym problemem seniorów okazał się transport lokalny - 17 osób wskazało, że jest on niewystarczający w stosunku do potrzeb (np. autobusy, pociągi kursują zbyt rzadko, są drogie, zatłoczone itp.). Ponadto 16 osób podało, że nie docierają do nich informacje o ważnych dla seniorów w Powiecie Kętrzyńskim sprawach (np. wydarzeniach, pomocy społecznej), zaś 14 osób czuje, że jest w tyle za postępem współczesnych czasów np. nie umie posługiwać się komputerem, korzystać z internetu. Spośród 100 ankietowanych – 13 osób wskazało, że brakuje im środków finansowych na zaspokojenie podstawowych potrzeb (np. zakup lekarstw, żywności).

Jednocześnie, wartym odnotowania jest fakt, iż żadna spośród osób badanych nie potwierdziła doświadczenia przemocy domowej.

Drugie i trzecie pytanie dotyczyło potrzeb seniorów związanych z udzieleniem pomocy. Aż 88 osób wskazało, że nie potrzebuje pomocy. Natomiast 23 osoby zauważyły, że w ich otoczeniu znajdują się osoby starsze potrzebujące pomocy.

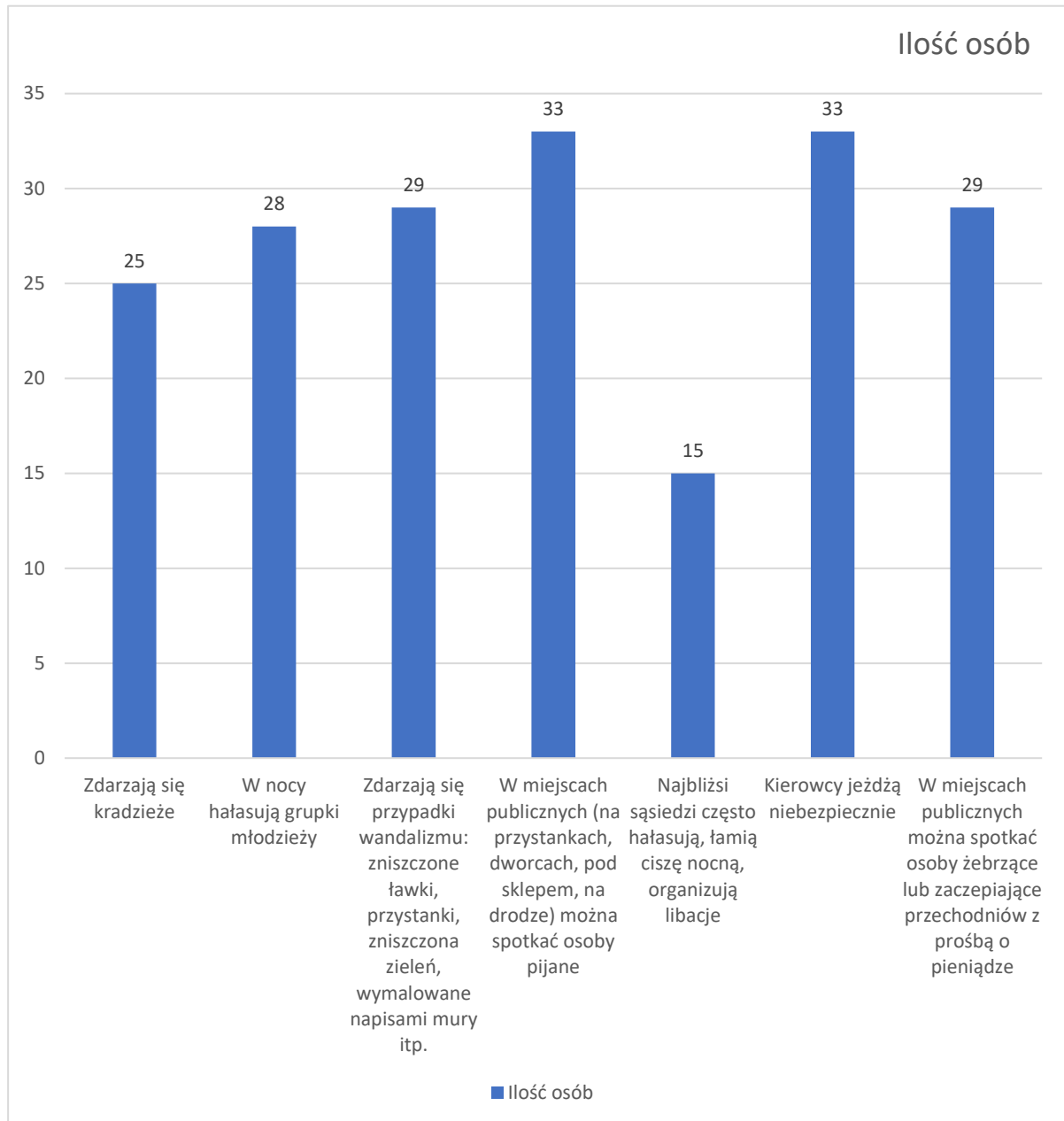
Poza tym 76 osób ankietowanych podało, że posiadają wiedzę, jakie instytucje działają na rzecz seniorów w Powiecie Kętrzyńskim. Jednak tylko 35 osób potwierdziło, że korzysta z usług tych instytucji.

5.2. Bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania

Dokonując oceny bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, respondenci bazują na własnych obserwacjach, doświadczeniu życiowym. Badanym zasugerowano katalog zagrożeń z prośbą o ocenę, których obawiają się najbardziej. Pytania od 6 do 8 dotyczyły poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. 21 % respondentów podało, że nie czuje się

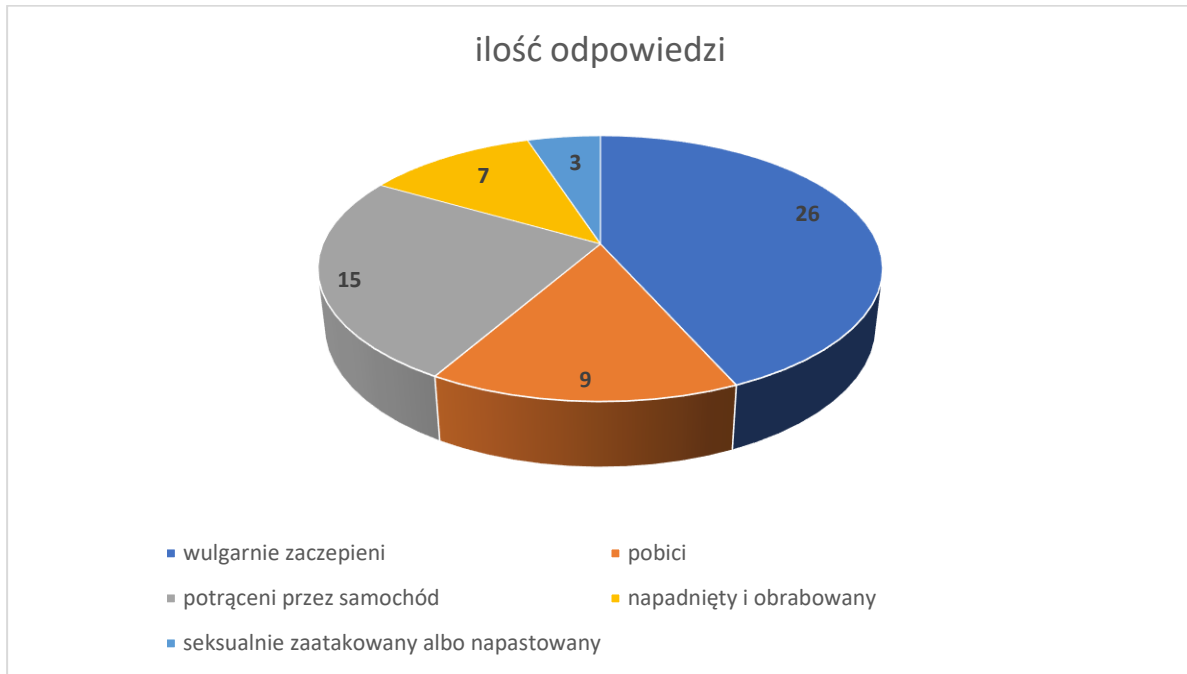
bezpiecznie spacerując w okolicy miejsca zamieszkania. Ponadto ankietowani wskazywali na występowanie zachowań ryzykownych w okolicy miejsca zamieszkania, jak niżej:

W celu pogłębienia powyższego tematu zapytano seniorów czy jest prawdopodobne, że w najbliższym czasie w okolicy miejsca zamieszkania mogliby zostać wulgarnie zaczepieni,

pobici, potrąceni przez samochód, napadnięci i obrabowani, seksualnie zaatakowani albo napastowani.

bezpiecznej
im. Władysława Stasiaka

5.3. Cyberbezpieczeństwo seniorów

W kolejnych pytaniach ankieta odnosiła się do kwestii bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni. Na pytanie „Czy posiada Pani/Pan konta na portalach społecznościowych? (m.in. Facebook, Twitter, Instagram, Ask, Snapchat)” – 58 % ankietowanych odpowiedziało twierdząco. Ponadto 57 osób wskazało, że korzysta z konta internetowego w banku.

W celu zbadania świadomości ryzyka związanego z kradzieżą danych osobowych, zapytano „Jak często zmienia Pani/Pan hasła do swoich kont do portali społecznościowych?”. Tylko 41 osób podało, że zmienia hasła. Ponadto 14 osób podało, że dzieli się z kimś swoimi hasłami, zaś 86 osób zaprzeczyło. Spośród 100 badanych – 12 osób podało, że zapisuje swoje hasła na karteczce i nosi w portfelu.

W pytaniu 14 poproszono respondentów o opinię czy podawanie danych osobowych obcym osobom jest niebezpieczne – 14 osób odpowiedziało przecząco, zaś 86 osób potwierdziło, że jest to niebezpieczne.

Pytanie 15 miało na celu sprawdzenie czy respondenci udostępniali swoje dane oraz jakie to były informacje. Na pytanie „Czy podawał/a Pani/Pan wymienione poniższe prywatne informacje na swój temat w Internecie lub przez telefon (na portalach społecznościowych, czacie)”, uzyskano następujące odpowiedzi:

odpowieź	rodzaj danych osobowych					
	data urodzenia	dokładny adres	numer telefonu	pesel	swój adres e-mail	swoje zdjęcie
Tak podawał/am	13	19	47	8	37	24
Nie podawałem/am	87	81	53	92	63	76

W ankiecie poruszono również problem zapoznawania się seniorów z warunkami umów i regulaminów, które należy zaakceptować podczas pobierania plików i zakładania kont internetowych. Jak ustalono 21 osób nigdy nie zapoznaje się z warunkami umów i regulaminów, 43 osoby zazwyczaj zapoznają się, zaś 36 osób zawsze odczytuje warunki umów i regulaminów.

Spośród 100 ankietowanych - 13 osób potwierdziło, iż dało się oszukać reklamie przez telefon lub internet. Ponadto w 28 przypadkach niedoczytana umowa, regulamin były powodem różnych problemów. Niedoczytany regulamin/ umowa etc., spowodował niechciane koszty u 19% ankietowanych.

Ostatnie z pytań ankiety odnosiło się do publikacji własnego wizerunku w internecie (portale społecznościowe, blogi) – 32 % badanych potwierdziło, że publikuje swoje zdjęcia w Internecie.

6. Podsumowanie

Podczas oceny uzyskanych wyników badania ankietowego należy wziąć pod uwagę, iż przeprowadzono je na grupie najbardziej aktywnych społecznie osób, to jest uczestników Uniwersytetu III Wiek lub członków organizacji pozarządowych działających na terenie Powiatu Kętrzyńskiego. Powyższe może mieć wpływ na odczuwane indywidualnie przez seniorów poczucie bezpieczeństwa, a także ich aktywność w świecie cyfrowym.

Z rozkładu uzyskanych danych wynika, że ankietowani obawiają się zagrożeń, które mogą dotyczyć ich osobiście, nie są zależne od nich, w wyniku wystąpienia których mogą ponieść uszczerbek na zdrowiu lub nawet stracić życie.

Znaczący odsetek ankietowanych wskazywał na zagrożenia związane obecnością osób pod wpływem alkoholu w miejscach publicznych, aktami wandalizmu i zakłócaniem spokoju i porządku publicznego. Aż 26% ankietowanych obawia się wulgarnego zaczepienia w okolicy miejsca zamieszkania.

Ponadto seniorzy wskazali na problem niebezpiecznej jazdy kierowców w okolicy miejsca zamieszkania.

Porównując odpowiedzi na pytania stawiane w ankiecie, można postawić tezę, iż świadomość zagrożeń przez respondentów jest porównywalna w przypadku tych, które dotyczą patologii czy przestępczości z wykorzystaniem nowych technologii.

Dostrzeżono, że blisko dwie trzecie ankietowanych seniorów świadomie ocenia zagrożenia związane z przestępczością komputerową. Wskazuje to na wzrost poziomu wiedzy w tym zakresie. W dużej mierze przyczyniły się do tego zewnętrzne uwarunkowania, takie jak pandemia Covid -19, rozwój bankowości elektronicznej, rozwój usług elektronicznych dla obywateli, w tym internetowe konto pacjenta, aplikacja m-Obywatel itp. Coraz częściej seniorzy korzystają z nowych technologii w swoim codziennym życiu. Tezę tę potwierdzają odpowiedzi seniorów na pytania dotyczące ich zachowań związanych z korzystaniem z internetu. Niemniej jednak należy mieć na uwadze, że aż 28% badanych

odczuło skutki niedoczytania umów, regulaminów podczas zawierania różnych transakcji. Wskazuje to więc na konieczność stałego edukowania, uświadamiania i przypominania zasad bezpiecznego korzystania z nowych technologii.

Ponadto z uwagi na fakt, iż Powiat Kętrzyński zamieszkuje łącznie 14.386 osób w wieku poprodukcyjnym, w stosunku do 100 osób ankietowanych (0,6952 % ogółu), należałoby zbadać znacznie większą grupę respondentów, w celu pozyskania bardziej miarodajnych wyników.

7. Wzór kwestionariusza wykorzystanego w badaniu

Na potrzeby realizacji badania opracowano kwestionariusz ankiety, którego wzór załączono poniżej.

ANKIETA

Analiza zagrożeń bezpieczeństwa i realnych potrzeb seniorów w Powiecie Kętrzyńskim, ze szczególnym uwzględnieniem cyberbezpieczeństwa

W związku z realizacją projektu **#BezpiecznyJuniorBezpiecznySeniorwPowiecieKętrzyńskim**,

w ramach rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2022 – 2024,

zachęcamy Państwa do wypełnienia ankiety dotyczącej problemów i potrzeb osób starszych zamieszkujących na terenie Powiatu Kętrzyńskiego.

Niniejsze badanie ankietowe jest badaniem **anonimowym**.

Na podstawie wyników niniejszego badania, przygotowany zostanie raport z analizy zagrożeń bezpieczeństwa i realnych potrzeb seniorów w Powiecie Kętrzyńskim.

Serdecznie dziękujemy za czas poświęcony na wypełnienie ankiety.

1. Co dla Pani/Pana jako seniora - mieszkańca Powiatu Kętrzyńskiego stanowi największy problem?

(z poniższej listy proszę wybrać nie więcej niż 5 odpowiedzi Pani/Pana zdaniem najważniejszych)*

☐	Boję się o swoje zdrowie w razie nagłego wypadku, ponieważ mieszkam sam/a.
☐	Czuje się dyskryminowany/a ze względu na wiek. (Inaczej, gorzej, mniej przychylnie traktowany/a, pomijany/a, odrzucany/a, lekceważony/a).
☐	Czuję się samotny/a – brakuje mi kontaktów z innymi ludźmi.
☐	Brakuje mi środków finansowych na zaspokojenie podstawowych potrzeb (np. zakup leków, żywności).
☐	Czuję, że jestem w tyle za postępem współczesnych czasów np. nie umiem posługiwać się komputerem, korzystać z Internetu.
☐	Nie wiem, jak dbać o swoje zdrowie.
☐	Mam utrudniony dostęp do podstawowej opieki medycznej.
☐	Mam utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów.

	Mam utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych.
	Transport lokalny jest niewystarczający w stosunku do moich potrzeb (np. autobusy, pociągi kursują zbyt rzadko, są drogie, zatłoczone itp.).
	Nie docierają do mnie informacje o ważnych dla seniorów w Powiecie Kętrzyńskim sprawach (np. wydarzeniach, pomocy społecznej).
	Nie radzę sobie sam/a z codziennymi czynnościami np. gotowaniem, sprzątaniem, zakupami.
	Napotykam na bariery architektoniczne, które utrudniają mi samodzielne funkcjonowanie.
	Oferta kulturalna, towarzyska lub rekreacyjna dla seniorów w Powiecie Kętrzyńskim jest uboga lub niedostosowana do ich potrzeb, nie ma zniżek dla seniorów.
	Mój stan zdrowia utrudnia lub uniemożliwia mi uczestnictwo w życiu społecznym.
	Doświadczam przemocy domowej.
	Seniorzy w mojej miejscowości nie mają swojego miejsca do spotkań (np. świetlice).

2. Czy potrzebuje Pani/Pan pomocy?

	a) tak
	b) nie

3. Czy w Pani/Pana otoczeniu znajdują się osoby starsze potrzebujące pomocy?

	a) tak
	b) nie

4. Czy posiada Pani/Pan wiedzę, jakie instytucje działają na rzecz seniorów w Powiecie Kętrzyńskim?

	a) tak
	b) nie

5. Czy korzysta Pani/Pan z usług tych instytucji?

	a) tak
	b) nie

6. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie spacerując w okolicy miejsca zamieszkania?

	a) tak
	b) nie
	c) zdecydowanie nie

7. Czy w okolicy miejsca Pani/Pana zamieszkania zdarzają się:

(z poniższej listy proszę wybrać odpowiedzi Pani/Pana zdaniem odpowiednie)*

	Zdarzają się kradzieże
	W nocy hałasują grupki młodzieży
	Zdarzają się przypadki wandalizmu: zniszczone ławki, przystanki, zniszczona zieleń, wymalowane napisami mury itp.
	W miejscach publicznych (na przystankach, dworcach, pod sklepem, na drodze) można spotkać osoby pijane
	Najbliżsi sąsiedzi często hałasują, łamią ciszę nocną, organizują libacje
	Kierowcy jeżdżą niebezpiecznie
	W miejscach publicznych można spotkać osoby żebrzące lub zaczepiające przechodniów z prośbą o pieniądze

8. Czy jest prawdopodobne, że w najbliższym czasie w okolicy miejsca zamieszkania mogłabym/ mógłbym zostać:

	Wulgarnie zaczepiony(a)
	Pobity(a)

	Potrącony(a) przez samochód
	Napadnięty(a) i obrabowany(a)
	Seksualnie zaatakowany(a) albo napastowany(a)

9. Czy posiada Pani Pan konta na portalach społecznościowych? (m.in. Facebook, Twitter, Instagram, Ask, Snapchat)

	a) tak
	b) nie

10. Czy korzysta Pani/Pan z konta internetowego w banku?

	a) tak
	b) nie

11. Jak często zmienia Pani/Pan hasła do swoich kont do portali społecznościowych?

	a) co miesiąc
	b) raz na pół roku
	c) inne .....
	d) wcale

12. Czy dzieli się Pani /Pan z kimś swoimi hasłami?

	a) tak
	b) nie

13. Czy zapisuje Pani/Pan swoje hasła na karteczce i nosi w portfelu?

☐	a) tak
☐	b) nie

14. Czy uważa Pani/Pan, że podawanie danych osobowych obcym osobom jest niebezpieczne?

☐	a) tak
☐	b) nie

15. Czy podawał/a Pani/Pan wymienione poniższe prywatne informacje na swój temat w Internecie lub przez telefon (na portalach społecznościowych, czacie):

a) datę urodzenia

☐	tak
☐	nie

b) dokładny adres

☐	tak
☐	nie

c) numer telefonu

☐	tak
☐	nie

d) pesel

☐	tak
☐	nie

e) swój adres e-mail

☐	tak
☐	nie

f) swoje zdjęcie

☐	tak
☐	nie

16. Czy pobierając pliki z Internetu, zakładając konta, dokładnie zapoznaje się Pani/Pan z warunkami umów, regulaminami?

☐	a) zawsze
☐	b) zazwyczaj
☐	c) nigdy

17. Czy kiedykolwiek dał/a się Pani/Pan oszukać reklamie przez telefon lub internet?

☐	a) tak
☐	b) nie

18. Czy niedoczytana umowa, regulamin był powodem Pani /Pana problemów?

☐	a) tak
☐	b) nie

19. Jeżeli na pytanie 19 odpowiedział/a Pan/Pani twierdząco, to czy kiedykolwiek niedoczytany regulamin/ umowa etc., spowodował niechciane koszty?

☐	a) tak
--------------------------	--------

	b) nie
--	--------

20. Czy publikuje Pani/Pan swoje zdjęcia w Internecie? (portale społecznościowe, blogi)

	a) tak
	b) nie

Dziękujemy za udział w ankiecie!

METRYKA

1. Płeć

	Kobieta
	Mężczyzna

2. Miejsce zamieszkania

	Miasto (Kętrzyn, Reszel, Korsze)
	Wieś

3. Wiek

	Mniej niż 60 lat
	60-70 lat
	71-80 lat
	powyżej 80 lat

4. Stan cywilny

	Wolna/wolny
	Zamężna/zamężny
	Wdowa/wdowiec